

բարձրանայ : Հիմա աշխրբիս վրայ մեզի ծանօթ անուանի ադամանդները ասոնք են :

Պորնէյին մէջ Սաթուն ռաճային ադամանդը , որ կրկըռէ 300 գրադ , հիմակուան ադամանդներուն ամէնէն մեծն է :

Սողոմի Թագաւորին գահին վրայ եղած ադամանդը որ Սահմազը վերցուց , կրկըռէ 279 գրադ , ու բանած է . Թաւեռնիէին ըսածին նայելով 11,700,000 ֆրանք կրնէ . ասոր ջուրը խիստ աղուոր , ու ինքը վարդագոյն է , ու կէս հաւկըթի ձև ունի կրսէ :

Ռուսի կայսեր գաւազանին ծայրը դրուած ադամանդը աղանիի հաւկըթի չափ է , ու 195 գրադ կրկըռէ . ասիկայ ջուղայեցի պարոն Շաֆրազին բերածն է : Տես պատմութիւնը երես 14 :

Ղաթրիայի կայսեր ադամանդը 139 գրադ է . գինը 2,600,000 ֆրանք :

Ֆրանսայի Թագաւորական Թունին վրայինը 136 գրադ կրկըռէ . գինն է 2,250,000 ֆրանք . ճանցողները կրկին կարծի կրսեն . բանուելէն առաջ 410 գրադ կրկըռէ եղեր , բայց խիստ շատ կտրուեր է . ձեւը բազմանկիւնի է . երկու տարի աշխատուեր է ասիկայ բանելու համար : Արսեն Թէ ասիկայ այնպէս աղուոր ջուր ունի ու այնպէս անարատ է , որ հիմակուան ադամանդներուն ամէնէն գեղեցիկն է :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տղաք դպրաբոսն խրիւնն օգոտը :

Ինչ և իցէ ազգի մը երջանկու Թեան հիմը՝ տղոց դաստիարակութիւնն է . առանց ասոր ոչ բարեպաշտութիւն կունենայ ազգը , ոչ մար-

դավարութիւն , և ոչ գիտութիւն : Իմէն ծնողք ալ շատ լաւ կը հասկընան Թէ դաստիարակութիւնը (Թէրպիլէն) որչափ հարկաւոր ու օգտակար բան է . բայց շատը չեն գիտեր Թէ իրենց տղոց աղէկ դաստիարակութիւն տալու համար ինչ ճամբայ պիտի բռնեն :

Տղոց դաստիարակութիւնը իրեք ճամբով կրնայ ըլլալ . մէյմը տունը վարպետ բերելով , երկրորդ՝ տղան դպրոց խրկելով , երրորդ՝ տղան տանը մէջ կը Թելով : Իսոնց մէջ ամէնէն ապահով ու օգտակար ճամբան՝ տղան դպրոց խրկելն է . վասն զի անով նախ՝ տղուն խելքը շուտ կը բացուի , ու իր հասակակիցները կամ դասընկերները անցնելու ջանքով խելօք կենալուն կամ ուսմունք սորվելուն մէջը դժուարութիւն չի մանար . մանաւանդ Թէ ուսմունքը իրեն անուշ կուգայ , ու խաղալով խնտալով առաջ կը Թայ : Արրորդ , դպրոցի մէջ դաստիարակութեան և ուսման ոճը աւելի աղէկ կրնայ պահուիլ քան Թէ տունը . անով տղան ալ ամէն բանի մէջ կարգով կանոնով շարժիլ կը սորվի . որ շատ հարկաւոր է բարեկիրթ մարդ ըլլալու համար . ո՛ր Թողունք որ անկարգ կերպով տրուած ուսմունքը շահ մը չընելէն զատ՝ շատ փնասներ ալ կը բերէ : Արրորդ , դպրոցի մէջ տղուն երես առնելը խիստ դժուար բան է . անոր ներհակ՝ պատիժ ուտելու վախն ալ կայ , որ մեծ խրատ է տղուն՝ խելօք կենալու և ուսման հետ ըլլալու : Ի՞նչ խօսքով . դպրոց գնացող տղան աղուոր նաւու մը կրնամանի որ ծնողքը առտուն պարապ կը ճամբեն , ու իրիկուան այլեայլ հարստութեամբ լցուած ներս կառնեն : Բաւական է որ դպրոցներն ալ բարեկարգ ըլլան , վարժապետներն ալ բարեկիրթ . անանկ որ իրենց վախճանը միայն ստակ վաստրկիլ չըլլայ , հապա մանաւանդ ազգին օգտակար ծառայութիւն ընել :

Վարպետը տունը բերելը աս աղէ-

կութիւնս ունի որ տղան շատ դուրս
չելլելով, ու օտար տղաք շատ չտես-
նելով՝ անոնցմէ չարութիւն չսորվիր :
Իայց աս կերպին փաստները շատ ա-
ւելի են քան թէ օգուտը . ինչու որ
նախ՝ տղուն մինակութիւնը իրեն հա-
մար խիստ ձանձրալի բան է . դաս-
ընկերներ չունենալով՝ ուսումն ալ
աւելի դժուար կուգայ իրեն . ուստի
կամ ծոյլ ու թոյլ կըլլայ ամէն բանի
մէջ, կամ ինքզինքը չարութեան տա-
լով՝ քանի կերթայ կաւրուի : Ինչէ
զատ, շատ դժուար բան է որ վար-
պետը կամ երես չտայ տղուն, կամ
խստութեամբ չվարուի հետը, ու տը-
ղուն ծնողացը անհաճոյ չըլլայ, և
կամ ծնողքը վարպետին կարգին ու
կառավարութեանը չխառնուին :

Իսկ երրորդ ճամբան, այսինքն տը-
ղոց տունը կենալը և իրենց ծնողքնե-
րէն կըթուլութիւն և ուսում առնելը
շատ գովելի ու փափաքելի բան է .
վասն զի ո՞վ կրնայ տղուն աղէկու-
թիւնը անանկ սրտանց ուղել ինչպէս
իր ծնողքը . բայց մեղք որ ասիկայ ալ
շատ դժուար է՝ որ ինչպէս պէտք է
նէ յաջողի : Ինչու որ ծնողք սովո-
րաբար բան գործ ունենալով՝ չեն
կրնար տղոցը քով կենալ միշտ, ու ա-
նոնց կըթուլութեանը ուշ դնել . ան-
կէ զատ՝ ծնողական գութը թող չի-
տար իրենց որ տղոցը հետ խստու-
թեամբ վարուին . ասով տղաքը դիւ-
րաւ երես կելլեն ու կաւրուին . թող
որ տան մէջ ծառաներն ու աղախին
ներն ալ շատ անգամ չար օրինակ կըլ-
լան տղոց : Եւ որ աս արգելքները
չըլլային, մէկհատիկ դաստիարակու-
թեան ճամբան աս էր : Եւ աս բանս
հետեւեալ պատմութենէն ալ կիմա-
ցուի :

Պարսից Խոսրով Թագաւորը Միհ-
րան անունով փոխարքայ (վեզիր)
մը ունի եղեր : Իսիկայ օր մը Թա-
գաւորին առջին կելլէ, “Տէր ար-
քայ, քեզմէ շնորհք մը պիտի խըն-
դրեմ, կաղաչեմ որ չէ չըսես”, կըսէ :
Եւ Թագաւորը պատասխան կուտայ, թէ

“Ես քուկին ո՞ր խնդրուածքիդ չէ
ըսեր եմ որ ատոր ըսեմ . զուրցէ տես-
նենք”, : “Եւ խնդրեմ որ վեզիրու-
թիւնս առնես ինծմէ”, կըսէ Միհ-
րան : Իս անկարծելի խնդիրքին վրայ
կըզարմանայ Թագաւորն ու կըշփո-
թի . կըհարցընէ անուշութեամբ թէ
“Պատճառը ի՞նչ է . ինծմէ կամ ու-
րիշէն ի՞նչ գանգատ ունիս . ո՞ր բանդ
պակաս է, կամ թէ ի՞նչ պաշտօնի
կըփափաքիս”, : Պատասխան կու-
տայ իմաստուն վեզիրն ու կըսէ .
“Տէր արքայ, ես քեզի մէկ ծառայ-
եցի, դուն ինծի տասնպատիկ փո-
խարէն ըրիր . շնորհակալ եմ . հիմա
մէկ պարտք մըն ալ ունիմ որ կու-
ղեմ վճարել, ու քեզի աւելի հա-
ճոյական ծառայութիւն մը ընել :
Որդի մը ունիմ . ինծմէ զատ մարդ
չկայ որ կարենայ սորվեցընել իրեն՝
թէ ինչպէս օր մը ինքն ալ ինծի
պէս ծառայէ քեզի”, : Թագաւորը
կըզմայլի աս ազնիւ մտածութեանը
վրայ . ու քիչ մը մտմտալէն ետեւ կը-
դառնայ կըսէ վեզիրին . “Եւ ատ ա-
ղէկ . միայն թէ կուղեմ որ իմ որ-
դիս ալ առնես՝ քու տղուդ հետ
դաստիարակես . վասն զի քեզմէ
զատ մարդ մը չկայ իմ տէրութեան
մէջ որ կարող ըլլայ սորվեցընել իմ
որդւոյս թէ աղէկ Թագաւոր ըլլա-
լու ճամբան որն է”, : Եւ առնէ Միհ-
րան երկու տղաքը՝ կերթայ . մէյմըն
ալ հինգ վեց տարիէն կըբերէ զիրենք
Խոսրովին՝ մէկմէկէ աւելի կըթուլած,
մէկմէկէ աւելի իմաստութեամբ զար-
դարուած :

Ուրեմն ո՞ր ծնողքն որ այսպիսի ու-
շադրութիւն կրնան ընել իրենց տղո-
ցը վրայ, անոնք միայն իրենք կըթեն
իրենց զաւկըները . չէնէ թող անհոգ
չըլլան դպրոց խրկելու որ ետքը ոչ ի-
րենք ցաւին փուճ տեղը, և ոչ տղոցը
թշուառութեանը պատճառ ըլլան :

